

Statsvetenskapliga institutionen
Lunds universitet
Handledare: Jakob Gustavsson

STV102
HT05

Från ja till nej till Kyoto

– En studie om USA:s negativa ställningstagande till Kyoto-
protokollet

Fredrika Cruce

Abstract

Denna fallstudie behandlar USA:s negativa ställningstagande till Kyoto-protokollet. Syftet är att utreda och analysera vilka olika faktorer som kan tänkas ha legat till grund för den ändrade inställning som landet intog efter att George W. Bush hade tillträtt som president 2001. Både systemfaktorer och inrikespolitiska faktorer tas i beaktande och hela studien tar George W. Bushs person som utgångspunkt. En genomgång av George W. Bushs biografi och belief-system tecknar Bushs personliga egenskaper som i sin tur ligger till grund för analysen av världssystemet och de inrikespolitiska faktorerna. På systemnivå används den neo-realistiska teorin, vilken förklarar den ändrade inställningen genom att visa på de relativa nackdelar som Kyoto-protokollet skulle komma att innebära för USA, främst gentemot Kina och Indien. En analys av de inrikespolitiska faktorerna visar på att det politiska klimatet i USA inte främjade en positiv inställning till Kyoto-protokollet.

Nyckelord: Kyoto-protokollet, George W. Bush, USA, utrikespolitik, neo-realism, kognitiv teori

Tecken: 70 985

Innehållsförteckning

1. Inledning... 2	
1.1 Syfte och frågeställning... 2	
1.2 Analysmodell & teori... 3	
1.3 Metod... 5	
1.4 Material... 6	
1.5 Centrala begrepp... 7	
1.6 Disposition... 8	
2. USA och Kyoto-protokollet... 9	
2.1 Protokollets innebörd... 9	
2.2 Kyoto före Bush... 10	
2.3 Vita Husets officiella inställning... 11	
3. Individuella förhållanden... 13	
3.1 Kognitiv teori... 13	
3.2 Analys: George W. Bush... 14	
3.2.1 Biografi... 14	
3.2.2 Belief-system... 15	
4. USA i världssystemet... 18	
4.1 Neo-realism... 18	
4.2 Analys... 19	
4.2.1 Kyoto-protokollet ur ett IP-perspektiv... 19	
5. Interna förklaringsfaktorer... 21	
5.1 Faktorena... 21	
5.2 Koalitionsteori och teorin om behållandet av makt... 22	
5.3 Analys... 24	
5.3.1 Foreign Policy Mood och den allmänna opinionen... 24	
5.3.2 Den delade makten... 25	
5.3.3 Bushs intagande av makten... 25	
5.3.4 Byråkratin, Intressegrupperna & vetenskapen... 27	
6. Slutsats... 29	
7. Referenser... 31	
7.1 Litteratur... 31	
7.2 Artiklar... 32	
7.3 Officiella dokument & Internetkällor... 33	
7.4 Tal... 34	

1 Inledning

USA var en av de främsta förespråkarna för att man skulle avtala om bindande utsläppsminskning mål redan 1996. Under Clinton-administrationen var USA en drivande kraft på miljöområdet. Administrationens vicepresident, Al Gore var mycket intresserad av dessa frågor och han skrev under Kyoto-protokollet 1998 (Lisowski 2002). Vad som återstod då var bara för senaten att ratificera avtalet, så som brukligt inom amerikansk utrikespolitik.

I mars 2001, efter att den nya Bush-administrationen tagit vid tillkännagavs det att man ändrat inställning och att man inte längre var villig att skriva under avtalet (Ibid.). Detta mottogs med vrede och besvikelse i många delar av världen, då man i det läget var beroende av USA:s underskrift för att avtalet skulle komma i kraft (Cohen & Engelston 2003).

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att med tre teoretiska utgångspunkter, utreda och analysera vilka olika faktorer som låg bakom USA:s negativa ställningstagande till Kyoto-protokollet. Fokus kommer att ligga på George W. Bush.

Vita Huset har gett fyra officiella förklaringar och syftet med denna uppsats är inte att pröva huruvida dessa är sanna eller ej, utan snarare att resonera kring vilka omständigheter som förelåg beslutet.

Frågan som jag vill besvara i denna uppsats lyder enligt följande:

Hur kan man, utifrån tre teoretiska utgångspunkter, förklara USA:s negativa ställningstagande till Kyoto-protokollet?

Det faktum att USA ännu inte har skrivit under avtalet är, om inte avgörande, så av stor betydelse för att man ska kunna nå framgång i ansträngningarna för att begränsa den globala uppvärmningen. USA ensamt står för tjugofem procent av jordens totala koldioxidutsläpp, samtidigt som bara fyra procent av jordens befolkning bor i USA (Brecht 2003:117). Av denna anledning är det viktigt att utreda och förstå vilka faktorer som låg bakom den ändrade inställningen.

USA som stormakt har ofta getts en normgivande ställning inom världspolitiken, men i detta fall har man kunnat åskådliggöra ett scenario där etthundraåttionio av världens länder ratificerat Kyoto-protokollet utan USA:s deltagande (<http://unfccc.int/resource/conv/ratlist.pdf>).

Det är också anmärkningsvärt att USA har valt att inte ställa sig bakom ett multilateralt avtal på miljöområdet, då detta är något som vanligtvis betecknas

som ett område där alla har att vinna på samarbete, tillskillnad från till exempel avtal om militär avrustning (Baylis and Smith 2001:388).

Fallet är alltså intressant i sig på grund av dess stora betydelse för internationellt miljöarbete och kampen mot global uppvärmning. Samtidigt kan studien ses ur ett vidare perspektiv som en stormakts förhållande till internationella avtal, vilket främst kommer att behandlas i avsnittet om externa faktorer. Ett annat mer generellt perspektiv som uppsatsen belyser är vilken roll en enskild individ kan spela i utformandet av utrikespolitik, detta tema kommer genomgående att finnas med i uppsatsen.

Ofta lyfts amerikanska presidenter fram som om det var de ensamma som skapade amerikansk utrikespolitik. Man ska ha klart för sig att det inte är George W. Bush allena som beslutar huruvida USA ska ingå ett internationellt avtal. Man kan alltså inte sätta likhetstecken mellan George W. Bush och USA.

Till exempel hade inte Kyoto-protokollet kunnat komma i kraft utan att det först ratificerats av den amerikanska senaten. Därmed skulle man kunna utreda varje enskild senators ställningstagande och vilka faktorer som låg bakom det. George W. Bushs inre cirkel av rådgivare lyfts ofta fram som inflytelserika, vilket kan användas som ett argument för att också studera deras ställningstagande.

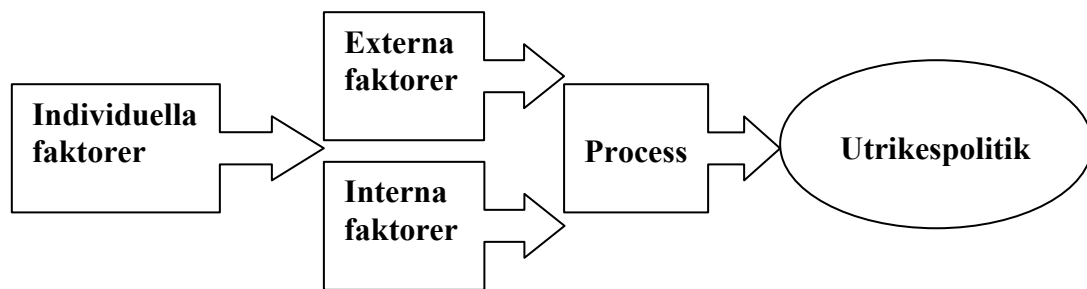
Jag har emellertid valt att lyfta fram George W. Bush då han är den enskilda individ som har störst formellt inflytande över utformandet av den amerikanska utrikespolitiken även om andra faktorer och personer också har spelat roll.

Trots att det finns andra individer som har inflytande över den amerikanska utrikespolitiken så är George W. Bushs ställningstagande avgörande i den bemärkelsen att om inte han väljer att godkänna ett avtal så hamnar det inte hos senaten.

1.2 Analysmodell & teori

Jag kommer att använda mig av en övergripande analysmodell som Holsti har utformat för förklarandet av utrikespolitik. Analysmodellen är indelad i två förklaringsdelar; en *extern* som inbegriper världssystemet och förhållandet till andra stater och en *intern* som inbegriper de inrikespolitiska förklaringsfaktorerna. Dessa faktorer kommer att analyseras med George W. Bushs individuella egenskaper i beaktande.

Putnam har utformat en liknande modell som han kallar ”the Two-Level Game”. I denna lyfts betydelsen av balans mellan det internationella och det inrikespolitiska spelet fram, där ett drag på en nivå påverkar den andra nivån. En förutsättning för att en president ska kunna agera på den internationella arenan är att hon eller han har de inrikespolitiska förutsättningarna för handlandet (Putnam 1988).



Någon allmänt vedertagen och enhetlig teori existerar emellertid inte inom studiet av utrikespolitisk analys. Traditionell IP¹-teori söker förklaringar till utrikespolitiska skeenden genom att göra en strukturellanalys av världen. Det som särskiljer UPA²-teori från IP-teori är att man inom UPA har gått ett steg längre genom att hävda att enbart en analys på systemnivå inte räcker för att förklara utrikespolitiska ställningstaganden och beslut, andra faktorer måste också tas i beaktande. Det är med detta som utgångspunkt som jag vill göra en analys av den kontext som har präglat USA:s och George W. Bushs ställningstagande till Kyoto-protokollet.

Jag hävdar alltså att det finns en poäng i att göra en heltäckande analys av både externa och interna förklaringsfaktorer, även om detta medför att analysen av varje del inte blir så detaljerad som den hade blivit om jag istället hade fokuserat på en av delarna.

Rothgeb skriver att ”andra generationens analytiker betraktar utrikespolitik som ett komplext fenomen som bara kan förstås genom att man noga undersöker de sociala, politiska, psykologiska, och ekonomiska krafterna som finns inom och mellan internationella aktörer för att definiera kontexten i vilken utrikespolitiken skapas” [min översättning] (Rothgeb 1995:34). Politiska beslut har sällan enkla förklaringar utan svaret måste sökas i en mångsidig kontext. Beslutsfattare agerar i en mycket komplex miljö som påverkas av både interna och externa förhållanden. Miljön i vilken beslut fattas innebär både möjligheter och begränsningar. Beslutsfattarna måste hela tiden relatera till dessa genom att göra val i ett försök att skydda eller förbättra nationens intressen (Holsti 1995b:252). Utgångspunkten inom utrikespolitisk analys är att de strukturella faktorerna endast bör tas i beaktande om man kan anta att de har tagit plats i de beslutsfattandes medvetanden. Kontentan av detta är att det inom UPA inte finns några ”objektiva” faktorer, utan utrikespolitiken är ett resultat av beslutsfattarnas subjektiva uppfattning av situationen (Gustavsson 1998:16).

George W. Bushs ställningstagande till Kyoto-protokollet var ett icke-beslut i den bemärkelsen att det inte var någon ny fråga som han försökte driva igenom utan endast ett negativ ställningstagande som han gjorde. Samtidigt var det ett

¹ IP står här för internationell politik

² UPA står för utrikespolitisk analys

aktivt ställningstagande vilket därmed borde kunna studeras som om vore det ett beslut i egentlig mening.

Min analys kommer att utgå ifrån George W. Bush och hur han uppfattar de olika möjligheterna och begränsningarna som olika externa och interna faktorer medförde. Detta eftersom olika faktorer endast kan verka begränsande genom att de tar plats i de beslutsfattandes huvuden. Det mänskliga beslutet att handla på ett visst sätt är med nödvändighet den sista länken i kedjan som utmynnar i en politisk handling, eller ett politiskt ställningstagande i detta fall (Kegley & Wittkopf 1996:21).

Till varje del i analysmodellen som just presenterats kommer jag att knyta en eller flera teorier. Att välja ut några teorier medför med nödvändighet att man utelämnar andra, därmed lämnar man också andra möjliga förklaringsfaktorer därhän. Samtidigt så måste en avgränsning göras och jag har valt att använda mig av en teori i varje analysdel för att studiens omfattning ska vara hanterbar. Hade jag istället valt några andra teorier så hade jag med stor sannolikhet kunnat dra andra slutsatser.

På individplanet, i analysen av George W. Bushs person använder jag mig av *kognitiv teori*. Istället för att utgå ifrån att politiken som förs är oberoende av de inblandade individerna så tar den kognitiva teorin fasta på just vilka individer som är inblandade i policyprocessen och vilka tankar som styr deras handlande (Rosati 1995:50). ”It is often impossible to explain crucial decisions and policies without reference to the decisionmakers’ beliefs about the world and their image of others” (Rosati 1995:53). Den kognitiva analysen är emellertid inte i sig själv tillräcklig, utan händelsen måste sättas in i sin kontext för att kunna förstås. ”Only if we know where and how these individuals fit into the larger process, and under what circumstances they operate, are we able to offer a psychological analysis.”(Rosati 1995:51)

I analysen av den strukturella nivån har jag valt att utgå ifrån det *neo-realistiska* perspektivet eftersom min förförståelse säger mig att George W. Bush själv har en världssyn som i hög grad styrs av ett neo-realistiskt tankesätt. Detta kommer att motiveras närmare i avsnittet om Bushs belief-system nedan.

På det inrikespolitiska planet kommer analysen att göras med Hagans teori om *koalitionsbildning* och *behållande av makt*. Därutöver kommer jag att belysa ett antal faktorer som lyfts fram i Holstis analysmodell men som inte omfattas av någon utarbetad teori. Varje teori kommer att presenteras närmare i anslutning till analysen av respektive del.

1.3 Metod

Jag har valt att göra en empirisk fallstudie av George W. Bushs ställningstagande till Kyoto-protokollet. Studien har följaktligen förklarande ambitioner. Anledningen till att jag har valt att göra en fallstudie just har att göra med att fallstudien möjliggör en djupdykning i det aktuella fallet för att jag på så sätt ska kunna kartlägga vilka faktorer som låg bakom ställningstagandet.

Ett problem som inte sällan lyfts fram med renodlade fallstudier är att möjligheterna till att generalisera resultaten är begränsade då slutsatser om kausala samband kräver att man har mer än en analysenhet som referenspunkt (Esaiasson 2004:119). Jag riktar emellertid in mig på att kunna dra välgrundade slutsatser om det fall som jag de facto studerar samtidigt som detta medför att den externa validiteten begränsas (Ibid. 2004:98f).

Det faktum att det är fallet som står i centrum i min studie innebär att den är av teorikonsumerande karaktär. Fallet är alltså inte valt för att bekräfta eller falsifiera någon teori utan teorin är vald för att förklara fallet. Samtidigt är det endast en gradskillnad mellan teorikonsumerande och teoriprovande studier i den bemärkelsen att tilltron till en teori stärks om den skulle visa sig förklara fallet på fruktbart sätt (Esaiasson 2004: 40f).

Det faktum att jag använder mig av tre olika teorier medför att det indirekt blir en teoriprovande studie även om det inte är min främsta avsikt. Genom att dra slutsatser på grundval av tre olika teorier prövas också implicit vilken teori som bäst kan besvara frågan. Mitt syfte är emellertid inte att ställa teorierna mot varandra i någon större utsträckning, utan utgångspunkten är istället att teorierna kommer att komplettera varandra i enlighet med vad som diskuterats ovan, och att alla bidrar med något värdefullt i analysen. Mina teorier är alltså valda för att passa den fråga som jag har ställt efter vad Eckstein kallar most-likely-metoden, vilken inte ger särskilt starkt stöd för en teoriprovning (Greenstein et al. 1975:91).

Min metod går ut på att jag i sökandet efter förklaringar till George W. Bushs ställningstagande har försökt placera mig själv i hans position för att på så sätt kunna identifiera hans intensioner och för att förstå hans val av strategi.

1.4 Material

Det material som jag har använt mig av är till viss del primärmaterial, då jag använt mig av en självbiografi– *A Charge to Keep* samt ett antal tal av Bush, för att på så sätt sätta mig in i hans tankevärld och förstå vad som har format honom, för att sedan tolka hur detta kan ha inverkat på hans ställningstagande till Kyoto-protokollet.

Självbiografier anses ofta tveksamma som källor till vetenskapliga uppsatser då de ofta förstorar betydelsen av personen som skrivit biografien i olika situationer. Jag hävdar emellertid att problemet är mindre i detta fall då självbiografien bara används i syftet att förstå Bushs person och inte för att förklara någon specifik händelse. Naturligtvis kvarstår risken för självförhärlikande beskrivningar i självbiografier. Bushs självbiografi skrevs i samband med att han kandiderade som presidentkandidat och han hade förmodligen mycket att vinna på att lyfta fram sig själv som en person med positiva egenskaper och goda värderingar. Detta problem är emellertid svårt att komma ifrån annat än genom att ha det i åtanke då man läser materialet.

En annan problematik gäller huruvida man kan lita på att människor verkligen tror på det som de utger sig för att tro på. I tolkningen av Bushs tal och självbiografi

utgår jag ifrån att han står för det som han säger sig stå för. Detta är en förutsättning för att tolkningen av en person ska kunna genomföras i den här typen av studier.

Vidare har jag använt mig av litteratur om Bush som skrivits av andra än han själv. Detta är naturligtvis problematiskt i den bemärkelsen att jag då är beroende av deras tolkningar samtidigt som det varit ofrånkomligt att använda sekundära källor då jag själv inte har givits möjlighet att träffa George W. Bush personligen för att tolka hans person.

Framför allt har jag använt mig av en bok skriven av professorn i statsvetenskap vid Simon Fraser University, Alexander Moens. Moens undervisar i internationella relationer och är särskilt inriktad på amerikansk och europeisk utrikespolitik (http://www.sfu.ca/polysci/contact/moen_txt.html). Den bild som han förmedlar av Bush och Bush-administrationens utrikespolitik överensstämmer bra med den bild som jag har fått ifrån andra källor.

I övrigt har jag använt mig av ett antal tidskriftsartiklar som jag i stor utsträckning tillförlitar mig på. Naturligtvis är allt sekundärmaterial präglad av att det är någon annans tolkningar av verkligheten. Denna problematik har jag försökt stävja genom att använda mig av flera olika sekundärkällor för att på så vis ta del av flera olika individers tolkningar av verkligheten. Dessa har jag kritiskt granskat och ställt mot varandra i de fall då de givit motsägande information och sedan försökt utröna vad som kan anses vara mest rimligt.

Avslutningsvis har jag använt mig av officiella dokument främst från Vita Huset för rena faktauppgifter om deras ståndpunkt.

1.5 Centrala begrepp

Med *utrikespolitik* menar jag de mål som en stats företrädare försöker att uppnå utanför landets gränser, värderingarna som är grunden till dessa mål och medlen som används för att uppnå dem. Syftet med utrikespolitik är att förhålla sig till den externa miljön, utanför landets gränser. (Kegley & Wittkopf 1996:7)

Min definition av det *internationella systemet* är hämtad från Rothgeb som definierar det som ett mönster av interaktion mellan olika aktörer i världen vilka bedriver politik utformad för att utöka sina utrikespolitiska mål och intressen (Rothgeb 1995:34). Denna definition baserar sig på ett realistiskt synsätt då den framhäver att varje aktör inom världspolitiken bedriver politik med utgångspunkten i sitt eget egenintresse. Då jag kommer att använda mig av neo-realism i min analys av det internationella systemets inverkan på George W. Bushs ställningstagande har jag också funnit det lämpligt att använda mig av en definition som faller under samma perspektiv.

En *hegemon* är en stat som dikterar, eller åtminstone dominerar reglerna med vilka både politiska och ekonomiska internationella relationer är skötta (Kegley & Wittkopf 1996:206).

Med *unilaterism* avser jag en politik som förs i ett lands intresse utan att landet konsulterar allierade stater (Dumbrell 2002).

Beliefs kan definieras som inställningar som beslutsfattare håller för sanna även om de inte kan verifieras (Holsti 1995:273).

1.6 Disposition

Som framgår av illustrationen ovan är uppsatsen indelad i ett antal olika delar. Den första delen syftar till att ge läsaren en introduktion med bakgrundsinformation om Kyoto-protokollet, USA:s officiella inställning samt en kortfattad redogörelse för hur Clinton-administrationen agerade i frågan.

I del två görs en kognitiv analys av George W. Bushs person och hans belief-system. Denna analys kommer sedan att ligga till grund för resterande delar. Avsikten är att denna del ska hållas på en förhållandevis generell nivå då de direkta kopplingarna till fallet istället görs i resterande delar.

Den tredje och fjärde delen belyser de externa respektive interna faktorer som kan tänkas ha haft betydelse för utfallet. Varje del inleds med ett teoriavsnitt vilket följs av en analysdel där den presenterade teorin tillämpas.

2 USA och Kyoto-protokollet

2.1 Protokollets innebörd

Grunden till Kyoto-protokollet lades i Rio de Janeiro 1992, då den så kallade klimatkonventionen – UNFCCC (The United Nations Framework Convention on Climate Change) kom till. Klimatkonventionens mål var att ”stabilisera halterna av växthusgaser i atmosfären på en nivå som förhindrar att mänsklig verksamhet påverkar klimatsystemet på ett farligt sätt” (UNFCCC, 1992). Den innebar inga bindande utsläppsminskningmål utan fungerar istället som en ramkonvention (NE). Länderna som samlats i Rio de Janeiro var överens om att man hade ett ”gemensamt men differentierat ansvar” och att ansvaret för att minska växthusgaserna på kort sikt främst skulle ligga på industriländerna. Den dåvarande amerikanska presidenten, George Bush skrev på klimatkonventionen som sedan också ratificerades av senaten (<http://www.acidrain.org>).

Kyoto-protokollet förhandlades fram på UNFCCCs tredje möte i december 1997 och innebar, till skillnad från klimatkonventionen, bindande utsläppsminskningmål. Målet med protokollet är att minska de totala utsläppen av växthusgaser med 5.23% räknat i förhållande till utsläppen 1990 mellan perioden 2008-2012. De exakta utsläppsminskningmålen varierar något mellan länderna men summerar till 5.23% (Perman 2003:334ff).

Vissa länder, till exempel Ryssland, har utsläppskrediter eftersom de inte släpper ut så mycket växthusgaser som avtalet tillåter. Dessa utsläppskrediter kan då säljas till marknadspris till länder som inte klarar att nå upp till sina utsläppsmål (Ibid.).

För utvecklingsländerna finns det i Kyoto-protokollet inga formella krav på utsläppsminskningar (Ibid.). Dess grundidé är, i enlighet med vad man kom överens om i Rio de Janeiro 1992, att det är de industrialiserade ländernas fossila-bränsle-baserade ekonomier som till stor del är grunden till de ökade nivåerna av växthusgaser i atmosfären och att de av den anledningen är de skyldiga att ta initiativ till och agera först för att begränsa fortsatta utsläpp (UNFCCC, 1992).

2.2 Kyoto före Bush

Den 12 november 1998 skrev USA:s dåvarande vice president Al Gore under Kyoto-protokollet. Detta förblev dock en symbolisk handling eftersom Clinton-administrationen aldrig lämnade protokollet vidare till senaten för ratificering (Wirth 2002).

Dagen efter att Kyoto-förhandlingarna hade avslutats, i december 1997 höll de republikanska kongressledamöterna en presskonferens där de deklarerade att de inte trodde på avtalet eftersom det inte innebar någon utsläppsbegränsning för Kina, Indien och andra stora utvecklingsländer och att det därmed skulle vara till nackdel för USA:s ekonomi (Ibid.). Eftersom republikanerna hade majoritet i senaten kunde de se till att protokollet röstades ner om det hade nått dit.

Bill Clinton och hans administration insåg att de inte skulle ha någon framgång om de försökte driva frågan vidare och lade av denna anledning inte så mycket kraft på att marknadsföra Kyoto-protokollets grundläggande idé³ (Ibid.). Att få till stånd en ratificering av ett internationellt avtal för att bekämpa global uppvärmning skulle kräva ett enormt opinionsbildningsarbete från Clinton-administrationens sida. Med tanke på de skandaler som kretsade kring Bill Clinton så hade Vita Huset mycket annat att tänka på under denna period (Ibid.).

När väl allt hade lugnat sig kring Bill Clinton var presidentvalskampanjen igång och det var dags för demokraterna att lansera sin presidentkandidat, nämligen landets vicepresident Al Gore. Gore var i stor utsträckning associerad med miljöfrågor efter att han bland annat skrivit en bok med detta tema och varje initiativ från administrationens sida att lyfta fram någon miljöfråga skulle kunna utnyttjas av Gores motståndare vilket inte var så lyckat med tanke på det dåliga klimat för dessa frågor som rådde. Global uppvärmning var därför något som Vita Huset gärna avstod från att diskutera vid denna tidpunkt (Ibid.).

³ Det vill säga att det är de industrialiserade ländernas fossila-bränsle-baserade ekonomier som till stor del är grunden till de ökade nivåerna av växthusgaser i atmosfären och att de av den anledningen är de skyldiga att ta initiativ till och agera först för att begränsa fortsatta utsläpp (UNFCCC, 1992).

2.3 Vita Husets Officiella inställning

Kyoto is, in many ways, unrealistic. Many countries cannot meet their Kyoto targets. The targets themselves were arbitrary and not based upon science. For America, complying with those mandates would have a negative economic impact, with layoffs of workers and price increases for consumers. And when you evaluate all these flaws, most reasonable people will understand that it's not sound public policy (Bush 2001a).

Vita Huset har i första hand lagt fram fyra argument mot Kyoto-protokollet, vilka i korthet kommer att presenteras i detta stycke.

Ett huvudargument som lagts fram mot Kyoto-protokollet är att det bara är bindande för industriländerna medan utvecklingsländerna kan fortsätta släppa ut obegränsat med växthusgaser. Detta innebär enligt Bush-administrationen, att Kyoto-protokollet är ineffektivt eftersom utvecklingsländernas utsläpp redan överstiger industriländernas (Climate Change Report).

Ett andra argument som lyfts fram är att Kyoto-protokollet inte är baserat på vetenskap utan dess mål och tidsplan är ett resultat av godtyckliga politiska förhandlingar. I enlighet med Kyoto-protokollets mål ska USA minska sina utsläpp med sju procent från utsläppsnivån 1990 mellan åren 2008 och 2012. Detta är en vilseledande siffra enligt Bush-administrationen då man inte tar de ökade utsläppen mellan 1990 och 2012 i beaktande. Med de uppskattade utsläppen 2012 tagna i beaktande skulle målet istället medföra en minskning av utsläppen med trettio procent (Climate Change Report).

Vidare hävdar Bush att målet med Kyoto-protokollets föregångare UNFCCC, att ”stabilisera halterna av växthusgaser i atmosfären på en nivå som förhindrar att mänsklig verksamhet påverkar klimatsystemet på ett farligt sätt” är ett mål utan mening då ingen känner till hur mycket växthusgaser som kan släppas ut innan gränsen är nådd. Han lyfter istället fram att USA har spenderat mer pengar sedan 1990 på klimatforskning än vad Japan och EU:s femton medlemsländer har spenderat tillsammans och förespråkar att betydligt mer forskning görs på området (Bush 2001).

Kyoto-protokollet skulle enligt Bush-administrationen skada den amerikanska ekonomin eftersom det skulle tvinga USA att nå de uppsatta målen oavsett hur stor kostnaden skulle bli. Osäkerheten är stor kring hur stora effekterna skulle bli på USA:s ekonomi, men beräkningar har visat att kostnaden skulle ligga på runt en till två procent av BNP. Andra beräkningar har visat på en kostnad på upp till fyra procent av BNP till 2010, vilket enligt Bush-administrationen skulle kunna få potentiella effekter för hela världsekonomin (Climate Change Report).

Bush-administrationens sista argument innebär att USA skulle riskera att bli ”farligt beroende” av andra länder för att nå sina utsläppsminskingsmål. Kyoto-protokollet tillåter handel med utsläppsrätter, vilket enligt flera undersökningar är en förutsättning för att USA ska kunna uppnå sina mål, men länderna som har utsläppskrediter förväntas inte bli särskilt många vilket skulle innebära att USA blev beroende av att ett fåtal länder var villiga att sälja sina krediter. Dessutom skulle det kosta USA mycket att köpa utsläppsrätter samtidigt som det inte skulle innebära någon reell minskning av utsläppen (Climate Change Report).

Bush har framfört att han på inget sätt vill hävda att frågan om global uppvärmning är oviktig, utan vill istället gärna vara ledare och initiativtagare i denna fråga. Han är således inte negativ till att man arbetar för att förhindra ökad global uppvärmning utan det är just formerna som detta arbete tar inom Kyoto-protokollets ramar som han ställer sig frågande till (Bush 2001).

[...] America's unwillingness to embrace a flawed treaty should not be read by our friends and allies as any abdication of responsibility. To the contrary, my administration is committed to a leadership role on the issue of climate change (Bush 2001a).

Redan under sin presidentvalskampanj sa Bush att han inte trodde att Kyoto-protokollet ”addressed the problem of climate change in a way that the United States could support” (Moens 2004: 114)

3 Individuella förhållanden

Beliefs serve as a prism or filter that influences the actor's perception and diagnosis of political situations and that provides norms and standards to guide and channel his choices of action in specific situation (Rosati 1995:66).

Bilder, värderingar och attityder är något som människor skapar sig till följd av olika erfarenheter, uppväxtförhållanden och kunskaper. De påverkar hur individer ser på saker och hur de definierar problem, men är inte avgörande för utfallet (Holsti 1995:270f).

De beslutsfattandes bild av verkligheten påverkar deras inställning i olika frågor då de kan läsa in olika mening i olika situationer och därför dra olika slutsatser i samma fråga. Därför är det viktigt att ta dessa faktorer i beaktande inom studiet av utrikespolitisk analys (Ibid.).

3.1 Kognitiv teori

Kognitiv analys tar sin utgångspunkt i beslutsfattares *beliefs*. Beliefs kan, som nämnts ovan, definieras som inställningar som beslutsfattare håller för sanna även om de inte kan verifieras (Holsti 1995:273). Inom utrikespolitiken har sådana beliefs stor betydelse även om de ofta förblir implicita antaganden. Till skillnad från den traditionella rationella-aktörs-modellen som utgår ifrån öppensinnade individer som kan anpassa sig till förändringar i sin miljö, så utgår denna modell ifrån att människor inte är särskilt mottagliga för förändringar, utan styrs i sitt handlande av grundläggande svårföränderliga antaganden och uppfattningar om verkligheten (Rosati, 1995:50).

En ofta förekommande metod för att vaska fram en beslutsfattares belief-system är att använda sig av *operationella koder*. Det operationella-kod-schema som jag kommer att använda mig av bygger på tre grundläggande belief-nivåer; *fundamental*, *strategisk* och *taktisk nivå*, där de lägre nivåerna kan härledas ur de högre.

Den fundamentala nivån har att göra med individens grundläggande värderingar och uppfattningarna om världen – dess ideologi (Gustavsson 1998:146). På den strategiska nivån omvandlas ideologin till allmänna politiska principer och slutligen på den taktiska nivån förvandlas detta till mer specifika idéer och handlingsprinciper för politiken (Gustavsson 1998:148ff). Den operationella koden fungerar som en vägledande mall i politiskt beslutsfattande

där individens fundamentala beliefs definierar situationen medan de strategiska och taktiska nivåerna är vägledande vid val av strategi (Rosati 1995:56)

Avgörande för att man ska kunna studera en politisk händelse med hjälp av kognitiv teori är att man lyckas identifiera nyckelpersonerna för beslutet (Rosati 1995:61). I princip skulle man behöva undersöka alla inblandade aktörers belief-system för att få en fullständig bild (Gustavsson 1998:141). Då man endast väljer ut en av aktörerna förenklar man verkligheten avsevärt genom att bortse från den kollektiva process som ett politiskt beslut ofta är en produkt av (Rosati 1995:61). Detta måste man alltså ha i åtanke då man drar slutsatserna av en sådan analys.

3.2 Analys: George W. Bush

3.2.1 Biografi

George Walker Bush är den äldsta sonen i en av USA:s kända politiska familjer. Familjerna Walker och Bush sägs vara kända för sina affärstalanger, sin republikanism och sina konservativa familjevärderingar (Moens 2004:5).

Upp till fjorton års ålder levde George W. Bush ett förhållandevis normalt medelklassliv. Då var hans pappa, George Bush varken rik eller berömd utan höll på att bygga upp sitt oljeföretag – Zapata Oil Company och de bodde i Midland, Texas (Moens 2004:5). Livet i Midland var förhållandevis enkelt. Bush gick i offentlig skola och spelade baseboll med sina kompisar. De flesta familjer var involverade i oljeindustrin. Staden präglades av småstadsvärderingar där barnen fick lära sig att respektera de äldre, familjerna gick till kyrkan, spenderade tid tillsammans och grannsämjan sägs ha varit så god att folk i allmänhet inte låste sina dörrar. Bush beskriver det som en lycklig barndom, omgärdad av sport, vänner och kärlek (Bush 1999a:14ff). Mentaliteten i Midland beskriver Bush som okomplicerad där folk menar vad de säger. Den har, enligt honom själv i hög grad präglat honom som person genom att ge honom en optimistisk syn på livet där ”the sky is the limit” (Bush 2000).

Vid femton års ålder skickade Bushs föräldrar honom till internatskolan Phillips Academy, Andover Massachusetts. Andover var strikt och krävande till skillnad från det avslappnade familjära livet i Texas, men det lärde Bush att bli självständig och att sätta höga krav på sig själv. Här omgavs han av begåvade människor och själv beskriver han sig som en duktig student, men inte en av de bästa (Bush 1999a:19ff). Det var också här han fick upp ögonen för historia vilket kom att bli ett av hans stora intressen. Han lärde sig att historiens lärdomar kan användas för att förstå nutid och förutspå framtid (Ibid. s 21).

Efter Andover väntade Yale University i New Haven, Connecticut. Tiden i Andover och på Yale gjorde Bushs kärlek till Texas ännu starkare. Efter Yale University valde han därför att flytta tillbaka och tränades som pilot i Texas Air National Guard. 1973 började han läsa på Harvard’s Business School (Moens

2004:7). Han ville starta ett eget företag och Harvard lär ha gett honom både självförtroendet och kunskaperna för att göra det (Bush 1999a:57ff).

De följande elva åren spenderade Bush på att bygga upp sitt eget oljeföretag med hjälp av investeringar och kontakter som han skaffat sig på Andover, Yale och Harvard samt hans Walker-Bush familjekontakter (Moens 2004:9). Bush sägs vara en socialt begåvad person med ett stort intresse för människor (Bush 1999a:28, Moens 2004:8). Hans sociala förmåga är något som framstår som en viktig faktor för hans framgång i politiken.

Bush sägs vara en person som inte gärna överintellektualiserar problem och som sällan läser rapporter innan han fattar beslut. Istället föredrar han när hans rådgivare ger honom muntliga presentationer. Själv lär han ha sagt: ”I’m not a textbook player, I’m a gut player.” (Woodward 2002:342).

Innan han fattar beslut vill han gärna höra olika personers åsikter och väga dem mot varandra: ”Bush has a great capacity to sit back and listen to his advisers, knowing he has given them his ‘vision’ and that they understand his objectives” (Moens 2004:59). När han väl har fattat ett beslut så ångrar han sig sällan; ”I am a decisive person. I get the facts, weigh them thoughtfully and carefully, and decide” (Bush 1999a:140). Bushs ledarstil har liknats vid en företagsledares – han delegerar mycket och litar på sina medarbetare, så är han också den första amerikanska presidenten med en MBA⁴ (Dumbrell 2002).

Bush framstår som mycket disciplinerad och punktlig. Han går och lägger sig relativt tidigt, dagen börjar normalt med en joggingtur och han är noga med att börja och avsluta möten på avsatt tid (Moens 2004:23,60, Bush 1999:132). ”I’ve always been a disciplined person. Even when I was drinking. I always worked hard; I met my responsibilities as a husband, father and employer” (Bush 1999:133)

Bushs stora förtroende för sina medarbetare medför att deras kognitiva uppfattningar och värderingar förmodligen inte är oviktiga för vilken politik som förs. Dick Cheney sägs vara den mäktigaste vicepresidenten i USA:s historia (Moens 2004:53). Bush har själv uttryckt Cheneys ställning på följande sätt; ”When you’re talking to Cheney, you are talking to me. When Dick Cheney is talking, it is me talking” (Lemann 2001:68).

3.2.2 Belief-system

Jag vill nu med utgångspunkt i den kognitiva teorin ta fram strukturerna i Bushs belief-system. Det är omöjligt att i denna uppsats göra en uttömmande analys och jag kommer därför att lägga fokus på den delen av hans belief-system som kan förmodas ha betydelse för utrikespolitiken.

George W. Bushs *fundamentala* belief-system karaktäriseras av en konservativ ideologi och ett realistiskt perspektiv på världen.

⁴ Master in Business Administration – magister examen i företagsekonomi

I am conservative because I believe government should be limited and efficient, that it should do few things and do them well. I am conservative because I believe in strong national defence to keep the peace (Bush 1999a:235).

Bush tycks se USA som en världens befriare. Detta blir tydligt när han refererar till historien och beskriver hur USA räddade världen och återförenade länder. Han ser att USA har en viktig uppgift i världen - att befria den men inte att erövra den. (Bush 1999b). "The world needs America's strength and leadership [...]" (Bush 2000). Han lyfter fram mänsklig frihet och värdighet som en universell princip (Bush 1999b).

Bush ser ekonomisk tillväxt som ett väldigt viktig mål; "We must always act to ensure continued economic growth and prosperity for our citizens and for citizens throughout the world." (Bush 2001).

Vidare framstår han som en person som ser på världen i svart eller vitt då han talar i termer av ondska och godhet. Antingen är man vän eller så är man fiende (Bush 1999b). Han menar att en president måste vara realist och att amerikanskt försvar måste vara presidentens främsta prioritet; "In defense of our nation, a president must be a clear-eyed realist" (Bush 1999b).

Samtidigt är den kristna tron en väldigt viktig del i hans liv och den har fått allt större utrymme sedan han lade av med sitt alkoholmissbruk i början av 80-talet (Bush 1999a:139). "Faith changes lives. I know, because faith has changed mine" (Ibid.).

Den *strategiska* delen i hans belief-system karaktäriseras av hans starka tilltro till militära medel för skapandet av fred: "[...]the foundation of our peace – a strong and capable military." (Bush 1999c). Bush ser också USA:s fördelar och möjligheter som den mäktigaste staten i världen. Han vill använda denna ställning för att förverkliga ett vägledande mål – "to turn this time of American influence into generations of democratic peace" (Bush 1999b).

Det är tydligt att Bush ser Ryssland och framförallt Kina som ett potentiellt hot; "Building a durable peace [...] will require tough realism in our dealings with China and Russia" (Bush 1999c). Han uppmuntrar demokratisk utveckling i dessa länder men poängterar samtidigt att det är svårt att bedöma deras intentioner. Så som förhållandena ser ut nu betraktar han Kina som en konkurrent och inte som en strategisk partner (Bush 1999b). Han tror inte på avtal som den främsta vägen till fred utan snarare på "peace through strength" (Moens 2004:87)

När Bush kom till makten var det inte de utrikespolitiska frågorna som stod högst upp på dagordningen (Moens 2004:103). Istället ville han sätta Amerika först i alla lägen och de inrikespolitiska reformerna var viktigast;

I will explain as clearly as I can, today and every other chance I get, that we will not do anything that harms our economy. Because first things first are the people who live in America. That's my priority (Gerstenzang 2001).

Bush beskylldes inte sällan för att vara *unilaterist*. Hans knappt utformade utrikespolitiska agenda speglade förmodligen också hans okunskap och begränsade erfarenhet på området, det som man inte har någon kunskap om har

man sällan heller någon utarbetad vision för (Dumbrell 2002). Ofta visste Bush vad han *inte* ville på det utrikespolitiska området, men han hade inte alltid någon alternativ plan vilket skapade ett utrikespolitiskt vakuum. Ett resultat av denna okunskap var att olika delar av hans utrikespolitiska agenda var dåligt sammanhängande (Moens 2004:103).

Bush tycks vara positiv till amerikanskt deltagande i internationella avtal, men endast om de ger USA kontroll över besluten och om de inte begränsar USA:s politiska handlingsutrymme (Dietrich 2005:145). Hans inriktning mot unilaterism och hans fokus på USA:s intressen skiljer honom från hans företrädare Bill Clinton som istället var mer positivt inställd till diplomati och multilaterism (Dumbrell 2002).

Slutligen på den *taktiska* nivån av Bushs belief-system kan nämnas att han när han kom till makten ville dra sig ur flera internationella avtal. ”Now is the time, not to defend outdated treaties, but to defend the American people” (Bush 2000). Enligt honom hade Västeuropa och Kanada utmanövrerat Clinton i tre nya avtal som inte låg i USA:s intresse: ett avtal om landminor, avtalet om den internationella tribunalen – ICC och i Kyoto-protokollet (Moens 2004:114). Som alternativ till Kyoto-protokollet lade Bush fram ett förslag på en annan plan för att bekämpa global uppvärmning vilken istället byggde på frivilliga ansträngningar och där utsläppen skulle mätas i förhållande till BNP istället för i absoluta termer (Neil 2002).

4 USA i världssystemet

Strukturen i det internationella maktsystemet har betydelse för vilket utrikespolitiskt handlingsutrymme olika stater inom systemet har. Traditionellt sett så har stormakter ansett sig ha ett särskilt ansvar för att skapa de övergripande konturerna i det internationella systemet. Stormakter präglas ofta också av att de har intressen i inrikespolitiska förhållanden i andra länder (Holsti 1995:252).

4.1 Neo-realism

Trots att neo-realismen är en teori som i första hand studerar säkerhetsfrågor har jag funnit den lämpad för att analysera Bushs inställning till Kyoto-protokollet. Detta eftersom neo-realismen fångar Bushs egen syn på världssystemet, i enlighet med vad som skrivits ovan om hans belief-system, samt att även Kyoto-protokollet i förlängningen kan bli en fråga om säkerhet för USA.

Det internationella systemets struktur påverkar enligt neo-realismen vilket utrikespolitiska handlingsutrymme en stat har. Systemet utgörs av suveräna stater, det är anarkiskt och ju större makt en stat har desto större påverkansmöjlighet har den på systemet (Baylis 2001:185). Makt syftar, enligt neo-realismen, inte enbart på militära medel utan på en kombination av den samlade kapacitet som en stat har, där räknas även sådant som ekonomiska medel och teknologi in. Neo-realismen förklarar på så sätt skillnaderna i olika staters utrikespolitiska strategi med att de har olika mycket makt och därmed olika möjligheter att handla.

Internationella relationer är en kamp om överlevnad och varje interaktion med en annan stat innebär en risk att förlora makt till en framtida potentiell fiende. Även i en tid av globalisering måste stater se till sina egna intressen då alla stater i grunden är egocentriska värde-maximerare (Baylis 2001:191f).

Enligt den amerikanska neo-realisten John Mearsheimer strävar den mäktigaste staten alltid efter att skapa hegemoni i sin region samtidigt som den försöker se till att ingen stormakt härskar i någon annan region (Mearsheimer 2005). Hegemoni bygger på ett asymmetriskt maktförhållande mellan hegemonen och övriga stater i världssystemet där hegemonstaten tar kommandot. Hegemonsystemet går i stor utsträckning ut på ett bytesförhållande där övriga stater får beskydd i utbyte mot att de följer hegemonstatens initiativ (Koehane 1984:49).

Det ultimata målet för varje stormakt är att dominera det internationella systemet – att bli hegemon. Men det är nästan omöjligt för en stat i modern tid att skapa global hegemoni och det näst bästa alternativet är då att dominera i sin egen

region (Mearsheimer 2005). När en stat väl har uppnått regional hegemoni arbetar den för att undvika att andra regioner domineras av någon stat genom att hålla andra regioner delade mellan flera stormakter och se till att dem tävlar mot varandra (Ibid.). Ingen stat kan med säkerhet känna till de andra staternas intentioner och det bästa sättet att överleva i ett sådant system blir följaktligen att få så mycket makt som möjligt relativt till de andra staterna, ju mäktigare en stat är desto mindre är sannolikheten att någon annan stat kommer att attackera den (Ibid.).

Neo-realismen förnekar inte att internationella avtal och samarbeten kan fungera, men hävdar att det krävs att avtalen stöts av de maktfulla staterna för att de ska fungera och existensen av en hegemon kan underlätta skapandet av samarbete i världssystemet (Keohane 1984:49).

När en stat ska bestämma sig för om den är villig att ta del av ett internationellt avtal eller samarbete är det inte de absoluta utan de relativa fördelarna som är av betydelse. Beslutsfattare bör enligt neo-realismen därför alltid sträva efter att föra en politik som försvagar deras potentiella fiender och på så sätt förbättrar den egna statens relativa makt (Baylis 2001:187). Frågan som en neo-realist ställer sig innan den bestämmer sig för att ingå ett avtal är alltså inte om den kommer att vinna på avtalet, utan vem som kommer att vinna mer på det (Baylis 2001:192). Om en annan stat skulle vinna mer på avtalet än den egna staten så skulle det innebära att den andra staten blev ett större potentiellt hot än vad den var innan avtalet slöts (Baylis 2001:186). Av detta följer två hinder för internationellt samarbete; det första är rädslan för att vissa stater inte kommer att följa avtalet vilket kan få konsekvenser för maktfördelningen i det internationella systemet och det andra är risken att andra stater vinner relativa fördelar på avtalet (Baylis 2001:188).

4.2 Analys

4.2.1 Kyoto-protokollet ur ett IP-perspektiv

Stater är alltså, i enlighet med den neo-realistiska teorin, positivt inställda till de avtal som ger dem själva relativa fördelar. Detta kan förklara Bushs mer positiva inställning till vissa internationella avtal såsom frihandelsavtal, där USA kan förmodas ha, inte bara absoluta utan också relativa fördelar att vinna. Kyoto-protokollet däremot, har det hävdats skulle skada den amerikanska ekonomin vilket på sikt skulle kunna leda till en försämring för USA:s maktställning i världen.

Ytterligare en förklaring som Vita Huset har lagt fram till varför de är negativt inställda till Kyoto-protokollet är att Kina och Indien inte skrivit under. I en artikel skriver Mearsheimer om de troliga effekterna av Kinas snabba ekonomiska

tillväxt och dess förhållande till USA. Kinas tillväxt ökar explosionsartat och det är troligt att Kina kommer vilja dominera Asien på samma sätt som USA dominerar i Väst. Genom att bli dominerande i regionen skulle Kina kunna vinna tillbaka Taiwan. Mearsheimer varnar för den upprustningsspiral som han menar kommer att bli ett resultat av Kinas snabba tillväxt, eftersom USA i enlighet med hegemoniteorin skulle ha svårt att acceptera en annan regional hegemon (Mearsheimer 2005).

Enligt detta resonemang har maktfulla stater mer att förlora på om deras position i det internationella systemet rubbas. En stat med liten eller mellanstor makt har ändå inte så stor påverkansmöjlighet i det internationella systemet och lägger förmodligen av den anledningen inte lika stor vikt vid om ett avtal medför relativa förluster för landet. På det sättet kan man förstå varför små och medelstora stater har större benägenhet att ingå internationella avtal och samarbeten. Man kan därmed spekulera i om George W. Bush skulle ha haft en annorlunda inställning till Kyoto-protokollet om han istället hade varit president i ett mindre land, vilket förmodligen skulle vara ett ganska rimligt antagande. Samtidigt kan man då fråga sig varför Bill Clinton hade en generellt mer positiv inställning till multilaterala avtal? Han regerade ju i samma land. Detta tyder på att de relativa fördelarna inte är deterministiska för valet av strategi och att individen spelar roll. Kanske såg Clinton världen ur ett annat perspektiv. Sökandet efter rimliga förklaringar måste fortsätta.

5 Interna förklaringsfaktorer

I analysen av de interna förhållandenas betydelse för George W. Bush ställningstagande, har jag använt mig av en övergripande analysmodell som Holsti har utformat. Som komplement till denna analysmodell använder jag mig av J D Hagens teorier om koalitionsbildning och behållande av makt. Hagens teorier utgör tillsammans till viss del en analysmodell vilken på vissa punkter behandlar samma faktorer som Holstis modell. De båda modellerna bygger på samma grundläggande antaganden och kommer därför användas som komplement till varandra. Modellerna bygger på följande tre antaganden; 1. Beslutsfattare på det utrikespolitiska området måste förhålla sig till motstånd på flera olika arenor. 2. De inrikespolitiska förhållandena påverkar beslutsfattarnas valmöjligheter och möjliga politiska strategier vilket får effekter på utrikespolitiken. 3. Det inrikespolitiska spelet har endast subtila effekter på utrikespolitiken; det kan påverka förutsättningarna för politiska ledare men det är inte deterministiskt för utfallet (Hagan 1995:121, Holsti 1995:252). Modellen och teorierna kommer inledningsvis att presenteras varefter analysen följer.

5.1 Faktorerna

Detta stycke kommer att presentera vilka faktorer som i enlighet med Holstis och Hagens modeller är viktiga att undersöka då man ska förstå sig på utrikespolitik. En första faktor är *statsapparatusens struktur* och hur de olika politiska institutionerna är utformade (Holsti 1995:258). Studier inom utrikespolitisk analys har visat att länder med olika institutionella arrangemang reagerar med olika strategier på de begränsningar och möjligheter som det internationella systemet medför (Hagan 1995:121). En struktur där flera självständiga institutioner konkurrerar med varandra om inflytandet, som den i USA, sätter sin prägel på utrikespolitiken, vilket jag återkommer till längre fram.

Den *allmänna opinionen* är en annan faktor som kan påverka fattandet av utrikespolitiska beslut, framför allt i demokratier. Den allmänna opinionens åsikter är varken av avgörande betydelse eller helt oviktiga, det hela beror på frågans karaktär. Attitydundersökningar har visat att allmänheten i stor utsträckning är tämligen ointresserad av utrikespolitiska frågor. Men individer som normalt sett är helt ointresserade kan emellertid bli väldigt engagerade i en fråga om de själva har ett direkt intresse av den. De flesta medborgare har normalt också någon åsikt om hur landet bör agera inom utrikespolitiken i stora drag. Utan att sätta några direkt konkreta krav på utrikespolitiken så sätter allmänhetens

generella inställning upp ramarna för vilka alternativ som beslutsfattarna har att spela med (Holsti 1995:260ff).

De politiska beslutsfattarna reagerar emellertid inte bara på de ramar som den allmänna opinionen ställer upp utan de är även med att skapa dessa ramar. Det pågår en komplex interaktion, i demokratiska samhällen mellan politiker och allmänhet, där de olika grupperna reagerar på varandras handlingssätt, värderingar och intressen. Eftersom makthavarna ofta har större tillgång till information och större kunskap är de i ett överläge och kan i många fall definiera situationen och påverka allmänheten genom att själva se till att skapa allmänhetens attityd och bild av något. (Ibid. 1995:264) Trots att självständiga medier kan visa en annan bild av en fråga så har en president eller en premiärminister, i egenskap av sin position en kraftig påverkansmöjlighet. Empiriska studier har visat att förändringar i den allmänna opinionen i hög grad följer de styrandes inställning (Ibid. 1995:264).

Speciella *intressegrupper* brukar vara ett sätt för en del av den engagerade allmänheten att samla sig runt en fråga för att försöka påverka de politiska beslutsfattarna. Intressegruppens ledare definierar gruppens inställning och mobiliserar sina medlemmar. (Ibid. 1995:265).

Politiska beslut fattas i en *byråkratisk kontext*. Mål, beslut och handlingar är ett resultat av förhandlande mellan olika organisatoriska institutioner och präglas av de olika institutionernas traditioner och rutiner. Politiska beslutsfattare definierar inte bara situationen med hänsyn till politiska ramar i omvärlden utan även utefter vad som är möjligt att genomföra inom den egna byråkratin. Beslutsfattarna tar emot information från olika statliga institutioner och de slutliga alternativ som de tar ställning till är ofta ett resultat av organisatoriskt förhandlande på lägre nivåer (Ibid. 1995:266)

5.2 Koalitionsteori och teorin om behållandet av makten

Koalitionsteorin studerar det faktum att för att kunna driva en utrikespolitisk fråga så måste beslutsfattaren, i det här fallet presidenten ha tillräckligt inrikespolitiskt stöd för frågan. Presidenten måste söka stöd hos olika aktörer som formellt eller informellt innehar makten över landets olika resurser och politikområden, så som landets finanser, makten att implementera beslut eller makten att ratificera internationella avtal (Hagan 1995:121f).

Koalitionsbildningens betydelse för att driva en fråga kan ses ur två dimensioner; för det första blir koalitionsbildning viktig när beslutsmakten är delad mellan självständiga maktcentra där ingen grupp själv kontrollerar policyprocessen. För det andra är koalitionsbildning viktigt när en fråga är politiserad mellan olika grupper och inom grupperna (Hagan 1995:122). Av detta följer att utrikespolitiken som förs är ett resultat av att man lyckats bilda de nödvändiga koalitionerna för att driva igenom en fråga (Hagan 1995:122).

Medan koalitionsbildning är en viktig faktor att studera för att man ska förstå vad som omedelbart påverkar utrikespolitiken, så är teorin om behållande av makt ett mer långsiktigt perspektiv. Beslutsfattare måste hela tiden verka för att behålla sin makt. Detta är en balansgång som medför att när en ledares maktposition hotas på en arena så måste politiken på den andra arenan skötas så att de politiska kostnaderna minimeras (Hagan 1995:124f). Inte alla politiska frågor blir så politiserade att beslutsfattarna måste ta direkt hänsyn till sin politiska överlevnad, men den politiska överlevnaden är en faktor som alltid, mer eller mindre, måste finnas i bakhuvudet hos en beslutsfattare som vill behålla sin position (Ibid.). Därmed måste en ledare med visionen att sitta kvar på sin post alltid till viss del tänka strategiskt. Fenomenet kan betecknas politiskt kapital, kapital som måste spenderas strategiskt på de olika spelplanerna för att maktpositionen ska kunna behållas (se Moens 2004).

Dessa båda teorier, koalitionersteorin och teorin om behållande av makt, bidrar med en bred bas av inrikespolitiska faktorer som är viktiga att studera för att förstå det inrikespolitiska spelets betydelse för utrikespolitiken. Det är ett dualt spel som pågår mellan de aktörer som delar den formella makten och aktörerna i den bredare politiska miljön som hotar att ta över makten om de sittande makthavarna inte gör ett tillfredställande arbete (Hagan 1995:126).

Inrikespolitikens duala arenor medför olika möjliga strategier för hur makthavare kan bemöta opposition. Enligt modellen finns det tre huvudsakliga strategier: den första går ut på en kompromisslösning där man försöker bygga upp tillräckligt mycket stöd för sin fråga utan att egentligen konfrontera oppositionen. Resultatet blir då produkten av en kompromisslösning, någonstans mitt emellan de ursprungliga preferenserna hos de inblandade aktörerna. Denna strategi är att föredra om man vill undvika att framstå som en svag stat utåt sett (Hagan 1995:128). En andra strategi är att försöka mobilisera stöd för sin egen ståndpunkt genom att befästa sin egen legitimitet. Detta kan göras genom att man försöker manipulera frågan och lyfta fram sin egen överlägsenhet genom att vädja till olika starkt rotade känslor hos de inblandade aktörerna som till exempel trygghet (Ibid. 1995: 129). En sista strategi är att man helt bortser från oppositionen och driver igenom sina frågor ändå. Man kör över oppositionen genom att förolämpa och fördumma dess argument. I egenskap av sittande vid makten har man ofta ett försprång gentemot oppositionen vilket utnyttjas då man använder denna strategi (Hagan 1995:131).

5.3 Analys

5.3.1 Foreign policy mood och den allmänna opinionen

Allmänt kan man notera att den amerikanska befolkningens inställning till miljöfrågor är paradoxal, så till vida att det finns en önskan om att staten ska agera för att skydda miljön samtidigt som principerna om individuell frihet och en begränsad statsmakt är väldigt viktiga (Singh; Bomberg 2003:303). Miljöfrågorna kom upp på den politiska dagordningen i USA i slutet på sextiotalet och är nu ett av de mest omstridda och politiserade politikområdena. Spänningen ligger dels i att miljöpolitik ofta innebär reglering vilket ofta fungerar dåligt med andra samhällsmål så som ekonomisk tillväxt (Ibid.). En andra spänning ligger i förhållandet mellan den centrala statsmakten och de federala delstaterna. Kampen för miljön kräver ofta gemensamma ansträngningar samtidigt som delstaternas självbestämmande är väldigt viktigt (Ibid. 2003:303ff).

I enlighet med vad Holstis modell förutspår är den amerikanska allmänheten inte så intresserad av de tekniska detaljerna eller nyanserna i miljöpolitiken. Allmänheten tenderar att vara för hårda lagar på områden där deras personliga kostnader är små och mindre uppenbara (Ibid. 2003:312). Ett exempel på detta är den hårda kritik som riktades mot Bush 2001 då han föreslog en ökning av de tillåtna halterna av arsenik i dricksvattnet. Hotet mot allmänhetens hälsa var tydligt och direkt. När Bush-administrationens nya energiplan förordade att man skulle hämta olja från vildområden på Alaska och att man skulle öka användningen av kärnbränsle, var det få som reagerade. Oljan skulle hämtas från ett avlägset område och konsekvenserna av kärnbränsle är inte omedelbara (Ibid. 2003:312).

Den amerikanska befolkningens reaktion på Bushs ställningstagande till Kyoto-protokollet var inte i närheten av den kritik som riktades mot honom från Europa. Fyrtiofyra procent av de tillfrågade i en undersökning av amerikanarnas inställning förkastade Bushs ställningstagande medan tjugonio procent stödde hans ställningstagande (Pew Research Center). Därmed var det en större andel som förkastade hans ställningstagande än som stöttade det. Det var alltså majoriteten av befolkningens vilja till trots som Bush ställde sig negativ till Kyoto-protokollet. Detta tyder på att andra gruppers stöd var viktigare för honom, till exempel industrins, eller att han helt enkelt var övertygad om att Kyoto-protokollet var odugligt av andra, sakliga skäl.

Undersökningar har gjorts om allmänhetens kunskaper och kännedom om global uppvärmning och klimatfrågor. Den amerikanska befolkningen har visat sig vara dåligt informerad på denna punkt (Brechtin 2003:119f). Endast elva procent av de tillfrågade svarade rätt på frågan om vad som orsakar global

uppvärmning, det vill säga fossila bränsleutsläpp. Tjugosex procent av de tillfrågade svarade istället att ett minskande ozonlager var den främsta orsaken till globaluppvärmning (Ibid.). Amerikanerna var emellertid inte mindre informerade än de flesta andra undersökta befolkningar, okunskap om klimatfrågor visade sig vara ett utbrett fenomen (Ibid. 2003:119f). Generellt har den amerikanska befolkningens 'foreign policy mood' under denna period karaktäriserats som ointresserat av vad som händer utanför landets gränser (Dumbrell 2002).

Det fanns alltså ingen överväldigande kritik från den allmänna opinionen som Bush behövde konfronteras med. Istället hade befolkningen ganska dålig kännedom om global uppvärmning och var kanske av den anledningen inte så engagerad i frågan. Hur ser då förhållandet ut, var det Bush som rättade sig efter den amerikanska befolkningens ambivalens och osäkerhet kring frågan om Kyoto-protokollet eller var det Bushs inställning som påverkade befolkningens inställning? Svaret på denna fråga är förmodligen inte det ena eller det andra, utan snarare både och. Det som skrivits om det här pekar på att amerikanerna tenderar att följa sin partilinje när de själva är osäkra, där demokrater tenderar att vara för en ratificering medan republikaner tenderar att vara emot (Kronsik & Visser 1998).

5.3.2 Den delade makten

Den amerikanska statsapparaten struktur är i hög grad betydelsefull för utrikespolitiken. Systemet karaktäriseras av att makten är delad mellan presidenten, kongressen och högsta domstolen, men det är i första hand presidenten och kongressen som står för det direkta utförandet av utrikespolitik (Kegley & Wittkopf 1996:339ff). Konstitutionen ger presidenten mycket begränsad makt över utrikespolitiken men av flera olika anledningar har presidentens faktiska makt ökat och är nu betydligt mer omfattande än vad konstitutionen tillskriver henne eller honom. Konstitutionens lagtext har tolkats på ett sätt som har gynnat presidentens maktställning i kombination med att det under kalla kriget var nödvändigt att ha en president med stora befogenheter och att det funnits flera starka personligheter som innehaft presidentposten. Från att, i enlighet med konstitutionen ha haft en jämlik position med kongressen, hävdas det att presidentposten nu är den mest maktfulla positionen i världen (Ibid. 1996:339ff). Kongressen har icke desto mindre möjlighet att lägga in veto på flera utrikespolitiska områden, däribland ifråga om ratificering av internationella avtal (Hagan 1995:122).

För att ett internationellt avtal ska antas enligt den amerikanska konstitutionen krävs det att två tredjedelar av senaten röstar för avtalet innan det kan fullbordas. Men trots att senaten ges en väldigt viktig roll enligt konstitutionens fördragsklausul så har presidenten i sin roll som statens högsta diplomat stor makt, då det är hon eller han som genom ombud förhandlar med andra stater så ställer hon eller han också upp villkoren för avtalen, medan senatens roll endast blir att rösta för eller emot (Kegley & Wittkopf 1996:440ff).

Att presidenten har ett stort inflytande över utformandet av avtal är i viss mån irrelevant för George W. Bush i frågan om Kyoto-protokollet, då han inte var med under förhandlingarna. Förhandlingarna gjordes under hans företrädare, Bill Clintons tid. Man skulle kunna anta att Bush hade agerat annorlunda under förhandlingarna och arbetat för annorlunda villkor, med tanke på de många invändningar som han har ställt till protokollet. Han är enligt honom själv, som nämnts, inte negativ till arbetet mot global uppvärmning utan endast villkoren i Kyoto-protokollet.

Som nyttillträdd president spenderade Bush mycket tid och kraft på att etablera kontakter med kongressledamöter och träffade mer än nittio stycken de första veckorna. Syftet sägs ha varit att skapa en relation till ledamöterna och en atmosfär av ömsesidigt beroende och tillit (Moens 2004:69f). Vad gäller senaten och deras makt över ratificering av internationella avtal så visste Bush var de stod i frågan om Kyoto-protokollet. Detta hade stått klart sedan Byrd-Hagel-resolutionen utfärdades i juli 1997. Genom denna resolution klargjorde senaten med rösterna 95-0 att inga avtal om global uppvärmning, som inte omfattades av utvecklingsländerna eller som kunde skada den amerikanska ekonomin, skulle röstas igenom i senaten (The Senate of the United States; Byrd-Hagel Resolution 1997). Därmed hade Bush inget direkt motstånd att tala om från senatens sida. Hans ansträngningar för att etablera goda kontakter med kongressledamöterna syftade nog snarare till att han ville få stöd i andra, inrikespolitiska frågor. I ett brev till fyra senatorer argumenterar Bush för sitt ställningstagande mot Kyoto-protokollet och använder Byrd-Hagel-resolutionen som ett argument; "The Senate's vote, 95-0, shows that there is a clear consensus that the Kyoto Protocol is an unfair and ineffective means of addressing global climate change concerns" (Bush 2001b).

5.3.3 Bushs intagande av makten

Fallet om Bushs ställningstagande till Kyoto-protokollet överensstämmer inte fullt ut med de fall som de ovan redovisade teorierna är utformade för. Här handlar det inte om en makthavare som verkar för att behålla sin maktposition utan snarare om en individ som vill inta en maktposition. Jag ser dock inga hinder i att behandla situationen analogt och applicera teorin om behållande av makt på George W. Bushs ställningstagande till Kyoto-protokollet.

Man skulle då kunna ponera att hans ställningstagande var ett strategiskt drag där han insåg att det skulle krävas enormt mycket opinionsarbete för att driva igenom ratificeringen av Kyoto-protokollet, om det ens skulle vara möjligt då. Vidare skulle det kosta honom ett stort politiskt kapital om han, trots ansträngningar inte lyckades driva igenom frågan. Politiskt kapital som han kanske hellre hade spenderat på andra frågor som var viktigare för honom.

Som presidentkandidat i USA behöver man finansiella medel till sin kampanj. En stor del av kampanjmedlen kommer från industrin som har ett direkt intresse av att en viss presidentkandidat vinner valet (Federal Election Commission).

George W. Bush och hans familj har själva en lång historia inom oljeindustrin och det är också där de flesta av Bushs personliga kontakter finns (Moens 2004:5). Siffror visar på att oljeindustrin sponsrat Bushs kampanj med mer än 1,5 miljarder dollar (Hebert 2000). Av den totala summa som oljeindustrin satsade på presidentvalskampanjen 2000 gick mer än sjuttio procent till republikanska kandidater (Federal Election Commission). Konsekvensen av detta blir följaktligen att George W. Bush delvis fick sin presidentpost på oljeindustrins mandat. För att få kampanjmedel av oljeindustrin var han tvungen att under sin kampanj inge ett implicit löfte om att han skulle bedriva en politik som gynnade dem.

Det finns skäl att anta att Kyoto-protokollet var något som Bush av strategiska skäl var tvungen att offra för att kunna komma till makten och kunna driva andra frågor som var viktiga för honom. Självfallet så fanns det andra faktorer som också hade stor betydelse för hans ställningstagande. När Bush kom till makten hade han ingen utarbetad utrikespolitisk agenda, utan hans huvudfrågor låg på det inrikespolitiska planet så som utbildning och skattelättnader. Detta var frågor som Bush verkligen brann för och som han redan hade genomfört i Texas under sin tid som guvernör där (Moens 2004:13).

5.3.4 Byråkratin, intressegrupperna och vetenskapen

Ansvar för miljöfrågor sträcker över flera departement i USA; energi-, transport-, inrikes-, närings-, jordbruks- och hälsodepartementet. Men det finns inget övergripande miljödepartement som samordnar de olika departementens miljöinsatser. Däremot finns det en central myndighet; Environmental Protection Agency – EPA, som genomdriver och administrerar miljöpolitiken (Singh; Bomberg 2003:308).

Med tanke på att Bush hade gett uttryck för sin ståndpunkt om Kyoto-protokollet redan under presidentvalskampanjen, om än inte så tydligt som när hans administration deklarerade sin officiella ståndpunkt i mars 2001, så hade byråkratin och dess rutiner förmodligen inte så stor betydelse för ställningstagandet. Byråkratin kan främst antas ha en betydelsefull roll vid beslutsfattande av rutinärenden, men mindre vid principfrågor (Holsti 1995:268). Däremot kan vetenskapliga experters uttalanden tänkas ha haft viss betydelse. Bush lät göra en sammanställning av klimatforskning innan han gav sig av på sin resa till Europa i juni 2001. Det finns skäl att, med tanke på vad det skulle innebära för hans strategiska ställning anta att han hoppades på att sammanställningen skulle komma till slutsatsen att den globala uppvärmningen inte kan visas vara ett resultat av mänsklig aktivitet. Dessvärre, för Bush, var resultatet det motsatta vilket gav honom en ett snäpp svagare ställning inför mötet

med hans europeiska kollegor (The Economist 2001). Vetenskapsmän över hela världen är så gott som ense i frågan om att den globala uppvärmningen är ett resultat av mäsklig aktivitet och de potentiellt dramatiska konsekvenserna som det kan komma att medföra (Brechin 2003). Det finns emellertid fortfarande forskare som hävdar det motsatta. Många av dem har visat sig göra sitt arbete på uppdrag av oljeindustrin (Singh; Bomberg 2003:312).

Intressegruppernas betydelse har inte framstått som av särskilt stor betydelse för USA:s ställningstagande till Kyoto-protokollet. Det finns med all säkerhet intressegrupper som har arbetat hårt för att påverka ställningstagandet, men eftersom det inte har framstått som av någon avgörande betydelse för utfallet har jag valt att inte belysa den faktorn närmare.

Bushs strategi för att komma undan oppositionen var att han genomgående påtalade att det inte har utförts tillräckligt mycket forskning om global uppvärmning. Detta är ett argument som man kan föra fram på nästan alla områden då vetenskapen sällan är hundra procentig. För att återgå till Hagans teori om strategier för att bemöta motstånd så är min tolkning att Bushs strategi bäst faller under den tredje kategorin då han förminskade allt motstånd genom att underminera dess argument och hävda att det inte bedrivits tillräckligt mycket forskning på området. Många källor gör trots detta gällande att det råder konsensus mellan världens klimatforskare om faran med de fossila utsläppen. Bushs ökade satsning på forskning fungerar därmed som ett alibi för att inte skriva på Kyoto-protokollet.

6 Slutsats

I detta stycke vill jag till att börja med sammanfatta vilka faktorer som lyfts fram i hittills, varefter jag kommer att göra ett försök att, med hjälp av kontrafaktiska resonemang, utvärdera vilken relativ betydelse de olika faktorerna har haft för utfallet. Den typen av utvärdering av faktorernas betydelse är problematisk i fallstudier då man endast har en analysenhet och därmed aldrig kan få till stånd någon experimentell kontrollsituation. Utvärderingen är därför av kvalitativ natur och dess tillförlitlighet bygger på min goda kännedom om det fall jag har studerat.

George W. Bush kommer från en familj med nära kopplingar till oljeindustrin. Bush själv är uppväxt i Texas som i hög grad präglas av oljan och en okomplicerad mentalitet där man säger vad man menar. Detta kan ha haft betydelse i Bushs utvecklande av ett svart-eller-vitt-tänkande. Bush har byggt upp företag och vet vad det innebär att vara entreprenör. Han har vuxit upp i en familj med konservativa värderingar och hans världsbild präglas av realism. Allt detta sammantaget ger en förståelse för hans lojala inställning till industrin och kanske framför allt oljeindustrin, samt hans förhållandevis onyanserade världsbild.

Ur ett strukturellt perspektiv innebär Kyoto-protokollet relativa nackdelar för USA, i enlighet med det neo-realistiska perspektivet. Framför allt skulle USA förlora relativ makt gentemot Kina som inte omfattas av de bindande utsläppsminskningsmålen.

På det inrikespolitiska planet fanns det inte något överhängande stöd för en ratificering av Kyoto-protokollet. Senaten var negativt inställd, majoriteten av industrin var likaså och i den allmänna opinionen var det visserligen fler som var för en ratificering än emot, men opinionen hade ingen stark uppfattning åt det ena eller andra hållet. Därför var det rent strategiskt bäst för Bush att inta en negativ inställning.

I vilken utsträckning var då Bushs negativa ställningstagande ett resultat av de olika faktorerna? Världssystemets struktur var i hög grad en bidragande faktor men det kan inte ha varit deterministiskt då maktförhållandena inte var annorlunda från dem som rådde under Clintons tid som president. Istället vill jag hävda att Bush såg världssystemet ur ett något annorlunda perspektiv än vad Clinton gjorde. Clinton var en större anhängare av internationellt samarbete genom avtal medan Bushs perspektiv i större utsträckning präglas av konflikt och konkurrens. Sett ur ett perspektiv där den relativa makten är avgörande är det förståeligt att, som Bush inta en kritisk hållning till Kyoto-protokollet. Vidare har den relativa maktfördelningen troligtvis större betydelse för en stormakt som USA än för ett litet land. Hade Bush istället varit president i en icke-stormakt så hade han inte haft anledning att vara rädd för att förlora sin hegemonstatus. Bushs världssyn är i sin tur en produkt av hans bakgrund. Bushs uppväxt i Texas och hans familjs nära kopplingar till oljeindustrin var sannolikt en faktor som präglat

hans ställningstagande. Slutligen, om det politiska klimatet i USA hade sett annorlunda ut under perioden mellan 1999-2001 så hade Bush förmodligen ändå ställt sig negativ till Kyoto-protokollet. Visserligen så visade sig hans negativa ställningstagande vara förenligt med vad som kan tolkas ha varit strategiskt fördelaktigt för att han skulle kunna inta presidentposten under denna period, med tanke på industrins finansiella bidrag. Men det faktum att det så gott som rådde konsensus i forskarvärlden kring global uppvärmning innebar ändå ett hinder för Bushs ställningstagande som han mer eller mindre valde att ignorera. Detta tyder på att han var så starkt övertygad om att Kyoto-protokollet skulle innebära problem för USA att han oavsett de inrikespolitiska förhållandena skulle ställa sig negativ till protokollet.

Min slutsats är med bakgrund av detta att alla faktorerna som har lyfts fram i denna studie var av betydelse. Huvudförklaringen är emellertid att Bushs bakgrund lade fundamentet till den världssyn som han skulle inta, vilken i sin tur fick betydelse för den analys som han skulle komma att göra av Kyoto-protokollets effekter. Detta kan kopplas till de officiella förklaringar som Vita Huset har gett. Argumenten att en ratificering av protokollet skulle skada USA:s ekonomi, att utvecklingsländerna inte omfattas av protokollet samt att det skulle göra USA "farligt beroende" av andra stater kan kopplas till landets säkerhet och hegemonstatus, det vill säga till analysen på systemnivå. Det återstående officiella argumentet; att forskningen på området är otillräcklig fungerade istället som en bortförklaringsstrategi som användes för att bemöta motståndet på alla arenor.

För att avslutningsvis knyta an till det mer generella svar som denna studie syftade till att besvara så kan jag dra slutsatsen att hypotesen om den enskilda individens betydelse för utrikespolitiken har stärkts.

7 Referenser

7.1 Litteratur

Baylis, John, Smith, Steve, (eds.) , 2001. *The Globalization of World Politics – An introduction to international relations*. Oxford: Oxford University Press.

Bush, George W., 1999a. *A Charge to keep*. New York: William Morrow and Company, Inc.

Dietrich, John W., (eds.), 2005. *The George W. Bush Foreign Policy Reader – Presidential Speeches with Commentary*. New York: M.E. Sharpe, Inc.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Wängnerud, Lena, 2005. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik.

Greenstein, Fred & Polsby, Nelson W., (eds.), 1975. *Handbook of Political Science – strategies of inquiry*. Reading: Addison-Wesley Publishing Company.

Gustavsson, Jakob, 1998. *The Politics of Foreign Policy Change – Explaining The Swedish Reorientation on EC Membership*. Lund: Lund University Press.

Kegley, Jr., Charles W. & Wittkopf, Eugene R., 1996. *American Foreign Policy*. New York: St. Martin's Press, Inc.

Keohane, Robert O., 1984. *After Hegemony – Cooperation and Discord in the World Political Economy*. New Jersey: Princeton University Press.

Moens, Alexander, 2004. *The Foreign Policy of George W. Bush – Values, Strategy, and Loyalty*. Burlington: Ashgate Publishing Company.

Perman, Roger, (eds.), 2003. *Natural Resources and Environmental Economics*. Glasgow: Pearson Education Limited

Singh, Robert, (eds.), 2003. *Governing America – The politics of a divided Democracy*. Oxford: Oxford University Press.

Woodward, Bob, 2002. *Bush At War*. New York: Simon & Schuster.

7.2 Artiklar

Brechin, Steven R., 2003. "Comparative Public Opinion and Knowledge on Global Climatic Change and the Kyoto Protocol: The U.S. versus the World?" s 106-134 i *International Journal of Sociology and Social Policy*. Vol 23, nummer 10

Bush, George W., 2001b. "Letter to members Of the Senate on the Kyoto Protocol on Climate Change." i *Weekly Compilation of Presidential Documents*.

Cohen, Maurie J., Engelston, Anne, 2003. "The Bush Administration and Climate Change: Prospects for an Effective Policy Response," s 315-331 i *Journal of Environmental Policy & Planning*. Vol. 5, Nummer 4.

Dumbrell, John, 2002. "Unilateralism and 'America First'? President George W. Bush's Foreign Policy" s 279-287 i *The Political Quarterly*.

The Economist, 2001. "A warm reeption." Vol 359, Nummer 8226

Gerstenzang, J., 2001, "Bush Defends His Stance on Environment", *Los Angeles Times*, 30 mars.

Hagan, J D, 1995. "Domestic Political Explanations in the Analysis of Foreign Policy". s 117-143 I Neack, L, Hey, J A K, Haney, P J (eds.) *Foreign Policy Analysis. Continuity and Change in Its Second Generation*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.

Hebert, Josef H., 2000. "Oil industry believes it would benefit from a Bush Presidency", *Assiciated Press*, 3 juli.

Holsti, K, 1995. "Explanations of Foreign Policy". S 250-288 i *International Politics. A Framework for Analysis* (7 ed) London: Prentice Hall.

Kronsik, Jon, Visser Penny s., 1998. "The impact of the fall 1997 debate about global warming on American public opinion". Weathervane, Resources for the Future's digital forum on global climate policy.

[<http://www.rff.org/Documents/RFF-Resources-133-usopinion.pdf>] 21 mars 2006

Lemann, Nicholas, 2001. "The Quiet Man", *The New Yorker*, 7 maj 2001

Lisowski, Michael, 2002. "Playing the Two-level Game: US President Bush's Decision to Repudiate the Kyoto Protocol", s 101-119 i *Environmental Politics*, vol 11, nummer 4.

Mearsheimer, John J., 2005. "Clash Of the Titans - Better to Be Godzilla Than Bambi", s 46-50 i *Foreign Policy*, vol 146.

Neil, Franz, 2002. "Bush criticized over EPA climate report". s 68 i *Chemical Week*. Vol 164, nummer 25.

Putnam, Robert. (1988), "Dimoplacy and Domestic Politics: The Logic of Two-level Games", s 427- 460 i *International Organization*, Vol 42, nummer 3, summer.

Rosati, J A, 1995. "A Cognitive Approach to the Study of Foreign Policy". s 49-70 i Neack, L, Hey, J A K, Haney, P J (eds.), *Foreign Policy Analysis. Continuity and Change in Its Second Generation*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.

Rothgeb, J M jr, 1995. "The Changing International Context for Foreign Policy". s 33-49 i Neack, L, Hey, J A K, Haney, P J (eds.), *Foreign Policy Analysis. Continuity and Change in Its Second Generation*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.

Wirth, Timothy. (2002), "Hot Air Over Kyoto – The United States and the Politics of Global Warming", *Harvard international Review*; Winter 2002;234. s. 72-74

7.3 Officiella Dokument & Internetkällor

Byrd-Hagel Resolutionen – The Senate of the United States
[<http://www.nationalcenter.org/KyotoSenate.html>] 21 mars 2006

Climate Change Report, 2001.
[<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/06/climatechange.pdf>] 21 mars 2006

Federal Election Commission
[<http://www.fec.gov>] 21 mars 2006

Internationella Försurningssekretariatet
[http://www.acidrain.org/forsurning/tema_politics_klimat.asp] 21 mars 2006

National Encyklopedin (sökord: Klimatkonventionen)
[www.ne.se] 21 mars 2006

Pew Research Center for the People & the Press. 2001. "Bush unpopular in Europe, seen as unilateralist".
[<http://people-press.org/reports/display.php3?ReportID=5>] 21 mars 2006

Simon Fraser University – Department of Political Science
[http://www.sfu.ca/polysci/contact/moen_txt.html] 21 mars 2006

United Nations Framework Convention on Climate Change, 1992
[<http://unfccc.int/resource/docs/convkp/conveng.pdf>] 21 mars 2006

United Nations Framework Convention on Climate Change, Status of Ratification, 1994
[<http://unfccc.int/resource/conv/ratlist.pdf>] 21 mars 2006

White House (2001), *Climate Change Review Interim Report*, Washington, DC: The White House, 11 June

7.4 Tal

Bush, George W., 1999b, *A Distinctly American Internationalism*. Tal vid Ronald Reagan Presidential Library, Simi Valley, Kalifornien, 19 november.
[<http://www.mtholyoke.edu/acad/intrel/bush/wspeech.htm>] 21 mars 2006

Bush, George W., 1999c, *A Period Of Consequences*. Tal vid The Citadel, South Carolina, 23 september.
[http://citadel.edu/r3/pao/addresses/pres_bush.html] 21 mars 2006

Bush, George W., 2000. "Adress To The Republican National Convention – Compassionate Conservatism", 15 augusti. Vital Speeches of the Day.

Bush, George W., 2001a. "President Bush Discusses Global Climate Change", 11 juni.
[<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/06/20010611-2.html>] 21 mars 2006